

KOMMUNERNAS KLIMATLÖFTEN

2024-
2026

18. Våra nya arbetsmaskiner är fossilfria och upphandlingskrav ställs på entreprenader. Det innebär att alla nya arbetsmaskiner och arbetsredskap som köps in till kommunens organisation (inklusive kommunala bolag) kan drivas av förnybara drivmedel eller är elektrifierade. Det innebär också att miljö- och klimatkrav ställs på nya entreprenadavtal där arbetsmaskiner och transporter ingår.

Detta stödmaterial uppdaterades 2025-09-22

Inledning/bakgrund till löftet

Under 2024 utgjorde arbetsmaskiner cirka 8 procent av Sveriges utsläpp¹. För att få till utsläppsminskningar inom den sektorn krävs en omställning av arbetsmaskiner och Naturvårdsverket lyfter i huvudsak följande krav:

- Energieffektiva arbetsmaskiner
- Högre andel förnybara drivmedel
- Effektivare användning av arbetsmaskiner

Jämfört med elektrifieringen av fordon i vägtrafiken har sektorn för arbetsmaskiner ännu inte kommit lika långt i omställningen. Vidare är det stor skillnad inom kategorin arbetsmaskiner, för lättare arbetsmaskiner har elektrifieringen slagit igenom de senaste åren medan det går långsammare för tyngre. En annan viktig aspekt är kostnaden, stora elektrifierade arbetsmaskiner är ofta betydligt dyrare än motsvarande alternativ som drivs av diesel. Dock behöver man se till den totala ägandekostnaden (TCO) där eldrivna fordon ofta har en lägre totalkostnad än motsvarande dieseldrivna fordon, trots att inköpspriset kan vara högre. Möjlighet till laddning kan också vara utmaning för elektrifierade arbetsmaskiner då maskinerna ofta används över stora områden och på platser där det kan saknas laddinfrastruktur.

Att ställa krav på fossilfria arbetsmaskiner och miljö- och klimatkrav i samband med upphandling av entreprenadavtal är ett effektivt sätt för kommunen att minska sina utsläpp och påverka marknaden i en positiv riktning. Dessutom har kommunen en viktig roll i att föregå med gott exempel. Genom att ställa krav i linje med miljölagstiftning och nationella mål stärker kommunen sin trovärdighet och visar att de tar ansvar för en hållbar utveckling.

För inspiration kring kravställning, se Upphandlingsmyndighetens spjutspetsnivå.

I första hand ska arbetsmaskiner och arbetsredskap som köps in vara elektrifierade. I de fall där det inte går ska krav ställas på förnybara drivmedel, exempelvis HVO eller biogas. Andra krav kan bland annat vara energieffektiva och tystgående alternativ ska prioriteras, maskiner ska uppfylla minst utsläppsstandard EU Stage V, krav kan ställas på att entreprenören ska redovisa andel fossilfritt drivmedel, transporter ska planeras och samordnas för att minska körsträckor, rutiner ska finnas för att successivt öka andelen fossilfria maskiner under avtalets löptid med mera.

¹ Naturvårdsverket, 2025. <https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/klimat/vaxthusgaser-utslapp-fran-arbetsmaskiner/>

När det gäller elektrifieringen av transportsektorn har kommunen en viktig roll i att påverka utvecklingen i positiv riktning, därav rekommenderas kommuner att där det är möjligt att ställa krav på elektrifierade transporter.

Hur kommer vi i gång?

- **Informera förvaltningar och verksamheter** om klimatlöftet och vad det innebär. Se till att de som är ansvariga för upphandling och inköp är införstådda med Klimatlöfte 18 och att krav på fossilfrihet eller elektrifiering ska ställas på arbetsmaskiner, samt klimat- och miljökrav på entreprenader.
- **Inventera nuläget.** Identifiera vilka arbetsmaskiner som snart ska ersättas och gå igenom entreprenadavtal för att identifiera när de kan uppdateras med nya krav.
- **Formulera tydliga krav i upphandlings- och inköpskrav.** Beskriv vilka miljö- och klimatkrav som gäller i varje aktuell upphandling.
- **Se över upphandlingsrutiner.** Säkerställ att alla nya upphandlingar, inköp och avtal som rör arbetsmaskiner och entreprenadavtal där arbetsmaskiner ingår innehåller miljö- och klimatkrav.
- **Följ upp.** Begär intyg på att de krav som ställts är uppfyllda. Exempelvis intyg på att en viss mängd av ett visst bränsle har köpts in eller redovisning av utsläpp under avtalsperioden.

Tips och fördjupning

- **Upphandlingsmyndigheten** har tagit fram hållbarhetskriterier för transporter, maskiner med mera. Bland myndighetens hållbarhetskriterier kan man hämta tips och inspiration på krav med miljöfokus som kan ställas i samband med inköp och upphandling. Läs mer och inspireras här: <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/kriterier/>
- **Fyrbodal** har en matchningsfil för arbetsfordon, en samlad förteckning över arbetsmaskiner i kommuner icg kommunala bolag och vilka fossilfria alternativ som finns (år 2024). [Matchningsfil för arbetsfordon](#)
- **TCO-verktyg** (Total Cost of Ownership) som erbjuder en metod för att beräkna och analysera de totala kostnaderna för att äga och driva en produkt, tjänst eller tillgång över dess livslängd. Även denna fil på Fyrbodals hemsida, Omställning av fordonsflotta. [TCO-verktyg](#)